

PELLO ZUBIRIA

Gaur ere mirabeak gauak laburrak eta egunak luzeak

Gaztetxotan aristokrata baten etxean neskame aritutako edozein amamak gaur zaintzaile hegoamerikarra dauka etxean. Sehiak, neskameak, mirabeak, morroiak... Munduko ofiziorik zaharrenetako batek indarrean dirau gizarte hiritartuetan. Beti bezala, langile ikusezinok aldendurik diraute gainerako langileen eskubideetatik.

ETXEKO LAGUNTZAILEEN MIRARIAK titulupean —horrela euskaratu deza-kegu libreki frantsesezko *Mirage des services à la personne*— dossier aberatsa eskaini du *Le Monde Diplomatique* hilabetekariak. Aitzakiatzat hartu dute krisi garaiotan Parisko gobernuak eta ezker frantsesaren zati handi batek etxez etxeko laguntzaile lanetan ikusten dutela enplegu posible mordoa. Alegia, senar-emazteak eguna etxetik kanpo pasatzen dutenei zerbitzatzen edo zaharrak bezala gaixoak zaintzen.

Munduan milioika dira familien zerbitzuan ari diren beharginak. Dossierra ez da sartu enpresa eta instituzioen garbiketan ari diren beste hainbeste milioika jendeen bizimodu-
duan, joan den maiatzeko NET HURBIL batean —“Garbiketa lanetan ari diren emakume ikusezin horiek”— aipatu ziren haienetan, nahiz eta batzuen eta besteen arteko mugak sarritan lausoak izan, batik bat gero eta gehiago direlako zerbitzu horiek guztiak eskaintzen dituzten enpresak.

“Erratza madarikazio” artikulua nagusia François Horn eta François-Xavier Devetter ekonomialariek idatzi dute; bigarren honek Sandrine Rousseauarekin plazaratu berria du “*Du balai. Essai sur le ménage à domicile et le retour de la domesticité*” (Erratza. Saiakera etxeko zerbitzu lanaz eta neskametzaren itzule-

raz). Frantzia zerbitzari lanak ehun urtean egin duen bilakabidea deskribatu dute, gurean gertatu diren aldatasunak ere argitzeko moduan.

Frantzia bezala beste askotan 1920ko hamarkadan etxetik kanpo enplegua zuten hiru emakumetik bat mirabe ari omen zen; milioi bat Frantzia, kopuru handia 20 milioiko biztanleria aktiboaren barruan. Lehen mundu gerran urritu ziren, neskak fabriketara eraman zituztenean lanera. Gero, 1929arekin berriro ugaritu, gero eta urrunagotik etorritako baserritarrak gehienak. 1945 ostean, Portugal eta Espainiatik iritsi ziren milaka neskame.

1980tik aurrera berriro gutxitu ziren, baina azken hamarkadan langabezia handitu eta betirakotzearekin osteratu ugaritu dira etxeko zerbitzuan aritzeko eskariak eta eskaintzak. Horri bi eratan erantzun diete estatuek. Batzuek, Frantzia kasu, edo Europako iparrekoak, saiatzeko dira ekonomia arautuan sartzen, neskamea kontratatzen dutenei zergak jaitziz, eta beste. Aldiz, mediterranearrak, Italian, Espainian eta Grezian, agintariek ezikusia egiten diote enplegu beltzen ugaritzeari.

Batera edo bestera, arau nagusia da etxeko zerbitzu lanak ahalik eta gehien merkatzea. Frantzia, zergak gutxituz. Grezian albaniarrek eta ukrainarrak ekarriz, Italian ukraina-

Irudia irailaren 4an Londresen aterea dago eta *Stronger Unions* blogetik hartua. Igan-dea izanik neskameek elkartzea posible duten egun bakarra, Justice4Domestic-Workers sindikatuak bildu zituen Britainia Handiko parlamentuaren aurrean, etorkinon lan baldintzak gogortzen dituen lege berriaren kontra aldarri egiteko. “Langileak gara. Ez itzuli esklabotasunera” dio pankartak. Alabaina, munduaren beste muturrean, Manilako Abest akademian, emakume gazteak esklabutzarako entrenatzen dituzte, *Le Monde Diplomatique* argitaratu duen hango eskuliburuan ageri denez: “Ez negarrik egin; zure nagusiek ez dute hori maite, negarrak zoritxarra dakarrelako. Ez eseri aulki eroso batean nagusiaren aurrean. Izan apala; ez da beti erraza gure okerre-
z jabetzea, sarritan uste dugulako arrazoi dugula. Nagusia kexu bada, zerbaitengatik izango da. Egin zure lana inork eskatu aurretik”.

rrak eta errumaniarrak, Espainian hegoamerikarrak. Ez da kasualitatea herrialde horietan immigrazioa hainbeste feminizatu izana.

Grezian, Italian eta Espainian, kanpotik ekarritako emakumeek egiten dituzte estatu ahulegiak zaharrei eta ezinduei eskaintzen ez dizkieten zerbitzuak. Europa aberatsagoan, berriz, etxeetako zerbitzu lanak ere gero eta gehiago enpresa berezietuek kontrolatzen dituzte, garbiketa enpresetako obreroekin parekatuz.

Sindikatuak? Zer den ez dakigu

Etxeko neskamea hartzeko familia bat berdintasunik ezaren logikan oinarritzen dela erakutsi dute Devetter eta Hornek: “Analisi ekonomikorik klasikoena erakusten du ‘espezializazioaren’ logika hau: nire denbora libreka balio badu kualifikaziorik gabeko emakumeenak baino gehiago, zergatik uko egin bere zerbitzuei?”.

Etxeko lanak ematen zaizkie talde azpiratuei, emakumeei edo/eta etorkinei. Historikoki itsusitzat jo diren beharrak burutu behar dituzte, zikinari lotuak, edo zainketa aspergarri-pisuak. Ondo egiten ez badira behintzat, ikusten ez diren lan “alferrikako” horiek.

Bestalde, horiek nor egin ez da falta. Maila apalagoan daudenak ez daukatelako ikasketarik, esperientzia-

eta inguruko inork ahal bada ohartu gabe bizirauten.

Pierre Souchon kazetariak “Etxeko zerbitzariak sindikatuetara erakartzeari, txindurri lana” idatzi du. CGT eta CFDTn horretan ari diren emakume sindikalistek –gehienetan, industriari atxikita, fabrikaren itxieragatik zerbitzuotara iritsi direnak – kontatu diote zein nekeza den, kotizazioa proposatzetik hasita: nola eskatu hileko jornalaren %1 jartzea hain estu bizi direnei?

Gaiari beste mutur batetik heldu dio Mona Chollet idazleak: “*Scrupules féministes*”. Estatistika honetatik abiatu da: emakumeak batzuetan beste egunean gizonak baino bi ordu eta erdi gehiago ematen dituzte etxeko lanetan. Eta hona bitxikeria: biak lanean ari diren bikoteetan, emakumeak lanorduetan mugatzen baldin baditu edo amatasun atsedenaldi luzea hartzen badu, etxeko lanen bere zatia handiagozten du.

Emakumea ere etxetik kanpo jor-nada osoz ari denean, ondo bizi diren bikoteek lanok azpikontratatzeko joera dute. Sarkozy dioenez: “*Travailler plus pour gagner plus*”. Baina honek diferentziak handitzea dakar, batzuek beren kualifikazioari zuku handiagoa ateratu ahal izateko beste batzuk kontratatu behar dituztelako behar itsusi gaizki ordainduetarako.

Hona beste datu hau: kanpoko emakumea hartu duten etxeetan gizonen %18k pasatzen du aspiragailua eta, aldiz, dena bien artean partitzen dutenen artean %40k. Mona Cholletek dioenez, “gauza bat da bikote batean bakea egotea, eta beste bat bake hori justua izatea”. ■

rik, lagunduko dien ezagupiderik... edo bertako nazionalitateak. André Gorz batek aspaldi kritikatu zuen zerbitzu sozialak garatzeko ordez gaizki ordaindutako enpleguak sustatzen dituen *contre-économie tertiarre* hau: “Neskame lanen garapenak eskatzen du berdintasun sozialik eza handiagotzea, biztanleriaren zati batek bereganatu ditzan jarduerak ondo pagatuak eta beste parteak makurtu dadin zerbitzari lanera”.

Le Monde Diplomatique bertan Julien Brygo kazetariak “Manila, Hong-Kong, Paris: Lanbidez mirabe” artikuluan deskribatu du zehazki filipinarren kasua. Urtean ehun mila baino gehiago dira Filipinetatik mundu osora partitzen direnak zerbitzari lanetara. Ferdinand Marcosen

garia ekin ziolarik estatuak langileak atzerri bidaltzeko politikari, 1974an, geroztik Filipinetako ekonomia-aren sostengu nagusi bihurtu dira. Gaur 8 milioi eta erdi filipinar baino gehiago daude munduan barreiatuta, hein handi batean emakumeak, hau da, populazioaren %10, langileen %20 baino gehiago.

Filipinarrak AEBetan, Kanadan eta Ekialde Hurbileko herrialdeetan ari ohi dira, Saudi Arabian nagusiki. Kexurik, bilerarik eta grebarik ezagutzen ez zaizkien morroi eta neskame filipinarrok entrenatzeko ehunka akademia daude, urtero 100.000 ikasle goiti biltzen dituztenak, ikastera etxetako garbiketan egiten, otorduetan atontzen, haurrak zaintzen, zaharrak artatzen, erosketak egiten...

ZINKUNEGI OPTIKA

Garantia.

Egunez egun zure konfiantza geureganatzen dugu, produktu berriak eta zerbitzu berriak etengabe bilatuz.

Hernani, 23 · 20004 Donostia · T. 943 420 624
info@zinkunegioptika.com · www.zinkunegioptika.com

